ISSN 2524-0986

iScience®

АКТУАЛЬНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ

ЖУРНАЛ

Выпуск 4(60)
Часть 3

Переяслав
2020

АКТУАЛЬНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ

ВЫПУСК 4(60)
Часть 3

Апрель 2020 г.

ЖУРНАЛ

Выходит – 12 раз в год (ежемесячно)
Издается с июня 2015 года

Включен в наукометрические базы:

РИНЦ http://elibrary.ru/title_about.asp?id=58411
Google Scholar
https://scholar.google.com.ua/citations?user=JP57y1kAAAAJ&hl=uk
Бібліометрика української науки
http://nbuviap.gov.ua/bpnu/index.php?page_sites=journals
Index Copernicus
http://journals.indexcopernicus.com/++++,p24785301,3.html

Переяслав

УДК 001.891(100) «20»
ББК 72.4
А43

Главный редактор:
Коцур В.П., доктор исторических наук, профессор, академик Национальной академии педагогических наук Украины

Редколлегия:

Базалук О.А.	д-р филос. наук, професор (Украина)
Доброскок И.И.	д-р пед. наук, профессор (Украина)
Кабакбаев С.Ж.	д-р физ.-мат. наук, профессор (Казахстан)
Мусабекова Г.Т.	д-р пед. наук, профессор (Казахстан)
Смырнов И.Г.	д-р геогр. наук, профессор (Украина)
Исак О.В.	д-р социол. наук (Молдова)
Лю Бинцян	д-р искусствоведения (КНР)
Тамулет В.Н.	д-р ист. наук (Молдова)
Брынза С.М.	д-р юрид. наук, профессор (Молдова)
Мартынюк Т.В.	д-р искусствоведения (Украина)
Тихон А.С.	д-р мед. наук, доцент (Молдова)
Горащенко А.Ю.	д-р пед. наук, доцент (Молдова)
Алиева-Кенгерли Г.Т.	д-р филол. наук, профессор (Азербайджан)
Айдосов А.А.	д-р техн. наук, профессор (Казахстан)
Лозова Т.М.	д-р техн. наук, профессор (Украина)
Сидоренко О.В.	д-р техн. наук, профессор (Украина)
Егиазарян А.К.	д-р пед. наук, профессор (Армения)
Алиев З.Г.	д-р аграрных наук, профессор, академик (Азербайджан)
Партоев К.	д-р с.-х. наук, профессор (Таджикистан)
Цибулько Л.Г.	д-р пед. наук, доцент, профессор (Украина)
Баймухамедов М.Ф.	д-р техн. наук, профессор (Казахстан)
Мусабаева М.Н.	д-р геогр. наук, профессор (Казахстан)
Хеладзе Н.Д.	канд. хим. наук (Грузия)
Таласпаева Ж.С.	канд. филол. наук, профессор (Казахстан)
Чернов Б.О.	канд. пед. наук, профессор (Украина)
Мартынюк А.К.	канд. искусствоведения (Украина)
Воловык Л.М.	канд. геогр. наук (Украина)
Ковальська К.В.	канд. ист. наук (Украина)
Амрахов В.Т.	канд. экон. наук, доцент (Азербайджан)
Мкртчян К.Г.	канд. техн. наук, доцент (Армения)
Стати В.А.	канд. юрид. наук, доцент (Молдова)
Бугаевский К.А.	канд. мед. наук, доцент (Украина)
Цибулько Г.Я.	канд. пед. наук, доцент (Украина)

Актуальные научные исследования в современном мире // Журнал - Переяслав, 2020. - Вып. 4(60), ч. 3 – 129 с.

Языки издания: українська, русский, english, polski, беларуская, казақша, o'zbek, limba română, кыргыз тили, Հայերեն

Сборник предназначен для научных работников и преподавателей высших учебных заведений. Может использоваться в учебном процессе, в том числе в процессе обучения аспирантов, подготовки магистров и бакалавров в целях углубленного рассмотрения соответствующих проблем. Все статьи сборника прошли рецензирование, сохраняют авторскую редакцию, всю ответственность за содержание несут авторы.

УДК 001.891(100) «20»
ББК 72.4
А43

© NGO THE INSTITUTE FOR SOCIAL TRANSFORMATION, 2020
© Коллектив авторов, 2020

СОДЕРЖАНИЕ

СЕКЦИЯ: БИОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

Михалків Людмила Миронівна,
Коць Сергій Ярославович (Київ, Україна)
НІТРАТРЕДУКТАЗНА АКТИВНІСТЬ У РОСЛИНАХ СОЇ, ІНОКУЛЬОВАНОЇ РІЗНИМИ ЗА АКТИВНІСТЮ РИЗОБІЯМИ..... 6
Оразбаева Айгүл Мүтәліқызы,
Аубакирова Қарлығаш Мұратқызы
(Нұр-Сұлтан, Қазақстан Республикасы)
АҚМОЛА ЖӘНЕ СОЛТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСТАРЫ АУМАҒЫНДАҒЫ ҚОСҚАНАТТЫ ҚАНСОРҒЫШ МАСАЛАР ФАУНАСЫНЫҢ ЗЕРТТЕЛУ ДЕҢГЕЙІ..... 12

СЕКЦИЯ: МЕДИЦИНСКИЕ НАУКИ

Boechko D.I., Guseynova Sh.R., Beltikova A.A.,
Maksyukova E.N., Klimova O.A. (Tyumen, Russia)
IMMUNE STATUS OF HIV-POSITIVE WOMEN DURING THE GRAVI-DARUM AND POSTGRAVIDARUM PERIODS..... 17
Scriabina N.V., Guseynova Sh.R., Boechko D.I.,
Malinina E.I. (Tyumen, Russia)
THE EFFECT OF THE ACUTE MATERNAL ACUTE RESPIRATORY DISEASE ON NEWBORNS..... 21
Асаев Иван Викторович, Ершов Ярослав Александрович,
Грахов Евгений Сергеевич (Саранск, Российская Федерация)
АНАЛИЗ ОБРАЩАЕМОСТИ НАСЕЛЕНИЯ ЗА СКОРОЙ МЕДИЦИНСКОЙ ПОМОЩЬЮ ПРИ ОСТРОМ КОРОНАРНОМ СИНДРОМЕ В ГОРОДЕ САРАНСК..... 24
Бугаевский Константин Анатольевич (Николаев, Украина)
БОРЬБА С БЕШЕНСТВОМ И ЕЁ ГЕРОИ В ОТРАЖЕНИИ СРЕДСТВ ФИЛАТЕЛИИ. ЧАСТЬ II..... 29
Подсеваткин Вячеслав Григорьевич,
Горячева Ольга Александровна,
Кузнецова Марина Ивановна (Саранск, Россия)
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ДЕПРЕССИИ ПО ШКАЛЕ ЦУНГА СРЕДИ ВРАЧЕЙ И УЧИТЕЛЕЙ..... 36
Прекина Валентина Ивановна,
Мурашова Екатерина Михайловна,
Блохина Елизавета Николаевна (Саранск, Россия)
ПРИЗНАКИ ЭЛЕКТРИЧЕСКОЙ НЕСТАБИЛЬНОСТИ МИОКАРДА У БОЛЬНЫХ С ОСТРЫМ ИНСУЛЬТОМ 42

СЕКЦИЯ: НАУКИ О ЗЕМЛЕ

Tursynova Tangal Tursynovna, Ibrayev Serik Yerikuly,
Penner Oksana Sergeevna (Nur-Sultan, Kazakhstan)
ANALYSIS A NETWORK OF HYDROLOGICAL POSTS THE NURA RIVER BASIN..... 47

Іванова Валентина Михайлівна,
Шелудько Ольга Михайлівна,
Непша Ярослав Юрійович (Мелітополь, Україна)
ГЕОЕКОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ ГІРНИЧО-ВИДОБУВНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА ДОВКІЛЛЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ 53
Непша Олександр Вікторович, Передерій Дар'я Миколаївна,
Блищик Маргарита Валеріївна (Мелітополь, Україна)
СУЧАСНИЙ АГРОХІМІЧНИЙ СТАН ҐРУНТІВ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ..... 59
Непша Олександр Вікторович, Зав'ялова Тетяна Василівна,
Блищик Маргарита Валеріївна,
Передерій Дар'я Миколаївна (Мелітополь, Україна)
СУЧАСНА ОЦІНКА ТА ПРОГНОЗНІ РЕСУРСИ ПІДЗЕМНИХ ВОД ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ..... 65
Непша Олександр Вікторович, Опашко Ганна Іванівна,
Рішко Аліна Русланівна (Мелітополь, Україна)
СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК НЕБЕЗПЕЧНИХ ЕКЗОГЕННИХ ГЕОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ НА ТЕРИТОРІЇ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ..... 72
Эмиль Кубатович Осмонбетов (Бишкек, Кыргызстан)
ПОПУТНЫЕ ПОЛЕЗНЫЕ ИСКОПАЕМЫЕ ЗОЛОТОМЕДНОГО МЕСТОРОЖДЕНИЯ КУРУ-ТЕГЕРЕК КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ..... 80
Підлозний Ілля Володимирович, Сугоняк Яна Василівна
Костенко Юлія Миколаївна (Мелітополь, Україна)
КИРИЛІВСЬКИЙ БАЛЬНЕОКЛІМАТИЧНИЙ ГРЯЗЬОВИЙ КУРОРТ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ. 85
Сугоняк Яна Василівна, Ковальчук Андрій Анатолійович,
Непша Ярослав Юрійович (Мелітополь, Україна)
СУЧАСНІ КАРСТОВІ ПРОЦЕСИ НА ТЕРИТОРІЇ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ..... 90
Ханнанов Рустем Рашитович (Новосибирск, Россия)
АНАЛИЗ РЕЗУЛЬТАТОВ ГЕОДЕЗИЧЕСКИХ ИЗМЕРЕНИЙ НА ГИДРОТЕХНИЧЕСКИХ СООРУЖЕНИЯХ..... 96

СЕКЦИЯ: ХИМИЧЕСКИЕ НАУКИ

Юнусова К. У., Ахунджанов К. А.
Юнусов Ф.У., Ахунджанова Н.Г. (Ташкент, Узбекистан)
ПРИМЕНЕНИЕ ПОЛИКАПРОАМИДКРЕМНЕЗЕМНЫХ СОРБЕНТОВ В ТОНКОСЛОЙНОЙ ХРОМАТОГРАФИИ ДЛЯ ОПРЕДЕЛЕНИЕ АФЛОТОКСИНОВ 101

СЕКЦИЯ: ЭКОЛОГИЯ

Omarova Togzhan Sayatovna (Nur-Sultan, Kazakhstan)
AIR POLLUTION IN THE KARAGANDA REGION 104
Zandybai Amanbek, Amantayeva Diana Kalkenovna,
Zhanbek Zhanela Talasbekkyzy (Nur-Sultan, Kazakhstan)
ECOLOGY OF URBAN AREAS OF KAZAKHSTAN..... 109

УДК 911.2 (477.64)

Непша Олександр Вікторович, Передерій Дар'я Миколаївна,
Блищик Маргарита Валеріївна
Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Б. Хмельницького
(Мелітополь, Україна)

СУЧАСНИЙ АГРОХІМІЧНИЙ СТАН ҐРУНТІВ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Анотація. *Ключовими показниками при визначенні родючості ґрунту є поживні речовини та кислотність ґрунту. До поживних речовин відносять основні біогенні елементи (азот, фосфор, калій) та гумус ґрунту.*

Ключові слова: *чорноземні ґрунти, гумус, азот, калій, фосфор, поживні речовини.*

Непша Александр Викторович,
Передерий Дарья Николаевна, Блищик Маргарита Валерьевна
Мелитопольский государственный педагогический университет им. Б. Хмельницкого
(Мелитополь, Украина)

СОВРЕМЕННОЕ АГРОХИМИЧЕСКОЕ СОСТОЯНИЕ ПОЧВ ЗАПОРОЖСКОЙ ОБЛАСТИ

Аннотация. *Ключевыми показателями при определении плодородия почвы являются питательные вещества и кислотность почвы. К питательным веществам относят основные биогенные элементы (азот, фосфор, калий) и гумус почвы.*

Ключевые слова: *черноземные почвы, гумус, азот, калий, фосфор, питательные вещества.*

Nepsha Oleksandr, Hryshko Svitlana, Perederiy Darya, Blyshchik Margarita
Melitopol Bogdan Khmelnytsky State Pedagogical University
(Melitopol, Ukraine)

MODERN AGROCHEMICAL CONDITION OF SOILS OF ZAPORIZHZHYA REGION

Annotation. *The key indicators in determining soil fertility are nutrients and soil acidity. Nutrients include the main nutrients (nitrogen, phosphorus, potassium) and soil humus.*

Key words: *chernozem soils, humus, nitrogen, potassium, phosphorus, nutrients.*

Одним із важливих елементів охорони природних ресурсів, поряд з боротьбою проти техногенного впливу на навколишнє середовище, є охорона родючості земель, основним компонентом якої поряд з мінеральними формами живлення рослин є гумус – особлива, тільки ґрунту притаманна речовина, що

забезпечує нормальне формування виробничих і продовольчих ресурсів усього рослинного і тваринного світу. Бережливе, раціональне використання родючості ґрунтів, у тому числі й органічної речовини (гумусу) ґрунту – запорука успішного розвитку не тільки сільськогосподарської галузі, а й усієї економіки в цілому. Збіднюється земля, знижуються врожаї вирощуваних культур – бідніє і суспільство в цілому. Відомо, що в непорушеному природному середовищі запаси гумусу не зменшуються, бо рослини, використовуючи грунт як середовище проживання, залишають йому багатий відмерлий рослинний матеріал для подальшого формування органічної речовини. При формуванні своєї біологічної маси з ґрунту вони використовують лише 10 % мінеральної і органічної речовини, решту 90 % – беруть з повітря (у формі діоксиду вуглецю CO_2). Таким чином, у звичайних природних умовах в необроблюваному ґрунті накопичується достатня кількість органічного матеріалу, спроможного природним шляхом поповнювати кількість розкладеного гумусу – основного постачальника елементів живлення рослин і в першу чергу – азоту, фосфору та калію [1, с. 20]. В умовах інтенсивного сільськогосподарського виробництва процес одержання людиною біологічного матеріалу набуває незворотного процесу, – 80-85 % біологічної маси, вкрай необхідної ґрунту для формування поживних речовин у вигляді гумусу, відчужується з поля, що врешті решт призводить до збіднення ґрунтів на цю важливу речовину, яка є основним резервом мінеральних елементів живлення. В таких умовах іде некомпенсований розбалансований процес позитивної єдності руйнування і утворення родючості земель та полів. І мудрість землероба полягає в тому, щоб стримати процес руйнування родючості, привести його хоч би частково в рівноважну взаємодію. Недостатнє використання органічних і мінеральних добрив, фінансова скрута та застаріла техніко-економічна забезпеченість значною мірою позначились на використанні природної потенційної родючості полів. Близько 85-90 % урожаю сільськогосподарських культур на полях у сучасних умовах формується з накопиченої природної родючості ґрунтів та завдяки післядії внесених у минулому органічних та мінеральних добрив [1, с. 20].

Основний фонд ґрунтового покриву Запорізької області складають чорноземи звичайні різної глибини гумусового шару та механічного складу від легкосуглинкових до легко-глинистих [2, с. 106; 3] (рис. 1). Найбільшу питому вагу займають сільськогосподарські угіддя – 82,5 %, що свідчить про високий рівень сільськогосподарського освоєння земель і про значний агроресурсний потенціал області, однак це залишається і головною причиною забруднення ґрунтів в результаті наднормативного внесення хімікатів, мінеральних добрив [4, с. 95].

Ключовими показниками при визначенні родючості ґрунту є поживні речовини та кислотність ґрунту. До поживних речовин відносять основні біогенні елементи (азот, фосфор, калій) та гумус ґрунту. Гумус виступає як джерело азоту та інших елементів, пріоритетних і необхідних для рослин та мікроорганізмів, це важливий фактор продуктивності та родючості ґрунтів [9].

Агрохімічна паспортизація для земель сільськогосподарського призначення за вмістом гумусу, азоту, фосфору та калію проведена Запорізькою філією ДУ «Держгрунтохорона» у Василівському, Вільнянському, Запорізькому, Розівському районах Запорізької області. Характеристика ґрунтів

за результатами агрохімічної паспортизації наведена у таблицях 1-5 [5].

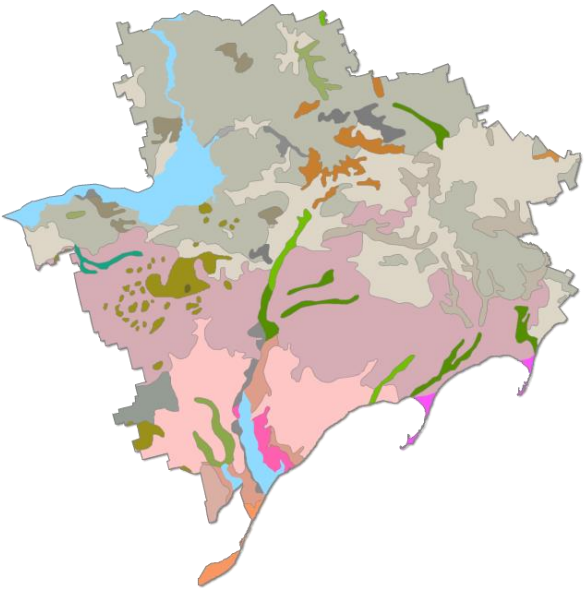

Рис.1. Чорноземні ґрунти Запорізької області [7]

Умовні позначки:

Чорноземи звичайні на лесових породах

Чорноземи звичайні малогумусні глибокі

Чорноземи звичайні середньогумусні

Чорноземи звичайні малогумусні

Чорноземи звичайні малогумусні неглибокі

Чорноземи південні на лесових породах

Чорноземи південні малогумусні

Чорноземи на щільних глинах

Чорноземи на щільних глинах

Чорноземи солонцюваті на щільних глинах

Чорноземи переважно щебенюваті на елювії твердих некарбонатних порід

Чорноземи переважно щебенюваті на елювії твердих некарбонатних порід

Чорноземи переважно щебенюваті на елювії щільних карбонатних порід

Чорноземи карбонатні на елювії щільних карбонатних порід

Чорноземні глинисто-піщані та супіщані ґрунти

Чорноземні глинисто-піщані та супіщані ґрунти

Чорноземи залишково-солонцюваті на лесових породах

Чорноземи звичайні залишково-солонцюваті

Чорноземи південні залишково-солонцюваті

Лучно-чорноземні ґрунти переважно на лесовидних породах

Лучно-чорноземні ґрунти

Лучно-чорноземні поверхнево-солонцюваті ґрунти

Лучно-чорноземні глибоко-солонцюваті ґрунти

Таблиця 1

Характеристика ґрунтів за вмістом гумусу [5]

Площа ґрунтів, %						Середньозважений показник, %
дуже низький < 1,1	низький 1,1-2,0	середній 2,1-3,0	підвищений 3,1-4,0	високий 4,1-5,0	дуже високий > 5,0	
1	2	3	4	5	6	7
-	-	23,1	46,2	25,5	5,2	3,66

Таблиця 2

Характеристика ґрунтів за вмістом азоту, що легко гідролізується [5]

Площа ґрунтів, %				Середньозважений показник, мг/кг ґрунту (Корнфілд)
дуже низький < 100	низький 101,0-150,0	середній 151,0-200,0	підвищений > 200	
1	2	3	4	5
-	63,9	36,1	-	94,3

Таблиця 3

Характеристика ґрунтів за вмістом азоту за нітрифікаційною здатністю [5]

Площа ґрунтів, %						Середньозважений показник, мг/кг ґрунту
дуже низький < 5	низький 5-8	середній 9-15	підвищений 16-30	високий 31-60	дуже високий > 60	
1	2	3	4	5	6	7
-	6,6	34,6	35,4	16,5	6,9	116,3

Таблиця 4

Характеристика ґрунтів за вмістом рухомих сполук фосфору [5]

Площа ґрунтів, %						Середньозважений показник, мг/кг ґрунту (Чиріков)
дуже низький < 20	низький 21-50	середній 51-100	підвищений 101-150	високий 151-200	дуже високий > 200	
1	2	3	4	5	6	7
-	-	29,6	64,4	6,0	-	113,6

Таблиця 5

Характеристика ґрунтів за вмістом рухомих сполук калію [5]

Площа ґрунтів, %						Середньозважений показник, мг/кг ґрунту (Чиріков)
дуже низький ≤ 20	низький 21-40	середній 41-80	підвищений 81-120	високий 121-180	дуже високий > 180	
1	2	3	4	5	6	7
-	-	-	-	52,1	47,9	176,9

Проблема збереження ґрунтового покриву та родючості ґрунтів набула загрозливих масштабів. В зв'язку з цим проводиться моніторинг земель з метою оцінки ефективності родючості ґрунту, прогнозування та оброблення інформації про сучасний стан ґрунтів, розроблення обґрунтованих рекомендацій щодо запобігання негативним змінам стану ґрунтів [6, с. 234; 10, с. 269].

Основними чинниками антропогенного впливу на земельні ресурси області є сільське господарство, промисловість, енергетика, транспорт, гірничодобувна промисловість [8, с. 64].

Природно-кліматичні умови, а також нераціональне використання сільськогосподарських земель збільшує площу деградованих ґрунтів. Ерозія, засолення, осолонцювання, ущільнення, підтоплення, порушення, зсуви – всі ці види деградації земель характерні для області [11, с. 90]

На думку провідних фахівців Запорізького центру «Облдержродючість» О.М. Маркіна, О. В. Головченко, С. Р. Михайлова [1, с. 23] складність і напруженість ситуації, яка характеризує сучасний стан ґрунтового покриву, визначає пріоритети в галузі охорони ґрунтів. Головними з них є:

1) призупинення зниження вмісту гумусу і досягнення його бездефіцитного балансу;
2) збагачення ґрунтів поживними речовинами, особливо фосфором;
3) захист ґрунтів від ерозії;
4) меліорація солонцюватих ґрунтів;
5) реконструкція зрошувальних систем, відновлення площ зрошення на проектному рівні;
6) впровадження заходів з попередження техногенної деградації ґрунтів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Маркін О. М. Родючість ґрунтів Запорізької області – минуле і сьогодення / О. М. Маркін, О. В. Головченко, С. Р. Михайлова // Екологія: сучасний стан родючості ґрунтів та шляхи їх збереження. – К.: Аграрні науки, 2007. – Т. 81, Вип. 68. – С. 20-23.
2. Гришко С.В., Гришко В.В. Проблеми бонітування ґрунтів Запорізької області на сучасному етапі оцінки земельних ресурсів / С.В. Гришко, В.В. Гришко // Регіональні проблеми розвитку приморських територій: теорія і практика: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. – Мелітополь, 2014. – С. 106- 112.
3. Даценко Л.М., Молодиченко В.В., Воровка В.П. Фізична географія Запорізької області: Хрестоматія / Відп. ред. Л.М. Даценко. – Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2014. – 200 с.

4. Іванова В.М. Сучасний геоекологічний стан земельних ресурсів та ґрунтів Запорізької області / В.М. Іванова, О.В. Непша // Соціальні та екологічні технології: актуальні проблеми теорії та практики: матеріали Х міжнародної інтернет-конференції, (Мелітополь, 24-26 січня, 2018 року)/за заг. ред. В.І. Лисенка, Н.М. Сурядної. – Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2018. – С. 95-97.
5. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища у Запорізькій області у 2018 році. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.zoda.gov.ua
6. Іванова В.М. Основні чинники деградації земель Запорізькій області / В.М. Іванова, О.В. Непша // Географія та екологія: наука і освіта: матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю), м. Умань, 19-20 квітня 2018 р. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. –С.234-235.
7. Карта ґрунтів Запорізької області [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://geomap.land.kiev.ua/obl-7.html
8. Нємчин С. Є. Загальна характеристика В'язівського природно-сільськогосподарського району Запорізької області / С.Є Нємчин, М.Л. Сажнєв // Наукове сьогодення: теоретико-прикладні дослідження та перспективи. Матеріали Всеукраїнської науковопрактичної конференції 17 травня 2019 року. – Мелітополь: Вид-во МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2019. – С. 64-69.
9. Непша О. Сучасний стан та шляхи покращення родючості ґрунтів Запорізької області / О. Непша, Д. Передерій // Гуманітарний простір науки: досвід та перспективи»: зб. Матеріалів ХХ Міжнарод. наук. практ. інтернет-конф., 30 листопада 2018 р. – Переяслав- Хмельницький, 2018. – Вип. 20. – С. 23-29.
10. Стецишин М.М. Сучасні геоекологічні проблеми ґрунтів Запорізької області / М. М. Стецишин, С. В. Гришко // Географія та туризм. – 2014. – Вип. 28. – С. 269-278.
11. Варфоломеєва Є.Ю. Деградація земель в Запорізькій області в результаті сільськогосподарського природокористування / Є.Ю. Варфоломеєва, Х.І. Стегареску, О.В. Непша // Географія та туризм: Матеріали ІІІ Всеукраїнської науковопрактичної Інтернет-конференції Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди (26 лютого 2020 р., м. Харків) / за заг. ред. Муромцевої Ю.І. - Харків:ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2020. – С. 90-93.